

2. ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

УДК 334:330.46

АНАЛІЗ ЗМІСТУ, СТРУКТУРИ ТА СКЛАДОВИХ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Глазова Я.В., старший викладач

*Бердянський державний педагогічний університет
Україна, 71112, м. Бердянськ, вул. Шмідта, 4*

yanaglazova@gmail.com

У статті розглянуто вплив інформації на перебіг процесів формування громадянського суспільства. Проаналізовано складний характер, еволюцію та визначення такої філософської категорії, як «інформація». Проведено аналіз застосування терміна «інформаційне суспільство» та його зв'язок із поняттям «територіальна громада» та «інформаційний простір». Досліджено вплив інформаційного простору на особливості протікання процесів самоорганізації в територіальних громадах як каталізатора регіонального розвитку України на сучасному етапі. Зроблено висновки про застосування основних механізмів сучасного інформаційного обміну «влада↔громада», а саме електронної демократії та прозорості влади, досліджено їх вплив на ефективність діяльності влади. Зроблено висновок про взаємовплив громади і влади, шляхом інформаційного обміну, як ентропії процесів самоорганізації суспільства. Проаналізовано визначення поняття «Інформаційний простір», сформовано визначення поняття «Інформаційний простір територіальної громади». Досліджено структуру інформаційного простору, його рівні та складові, а також характеристики та особливості впливу на розвиток громадянського суспільства на рівні окремої території. Побудовано процесну карту розвитку інформаційного простору територіальної громади з урахуванням динаміки зміни складових, досліджено вертикальні та горизонтальні зв'язки між складовими. Досліджено взаємовплив суспільних та інформаційних процесів на ефективність діяльності влади в системі місцевого самоврядування. Зроблено висновок про наявність прямого зв'язку між розвитком інформаційного та громадянського суспільства та зворотного зв'язку між зростанням рівня самоорганізації та ефективністю діяльності влади. Виокремлено кількісні та якісні показники моніторингу стану складових самоврядування на рівні територіальної громади. Зроблено висновок про необхідність підтримки інформаційного простору органами самоврядування як дієвого інструменту діалогу «влада↔громада».

Ключові слова: інформація, інформаційний простір, громадянське суспільство, інформаційне суспільство, територіальна громада.

АНАЛИЗ СТРУКТУРЫ И СОСТАВЛЯЮЩИХ ИНФОРМАЦИОННОГО ПРОСТРАНСТВА ТЕРРИТОРИАЛЬНОЙ ГРОМАДЫ

Глазова Я.В., старший преподаватель

*Бердянский государственный педагогический университет
Украина, 71112, г. Бердянск, ул. Шмидта, 4*

В статье рассмотрено влияние информации на ход процессов формирования гражданского общества. Проанализирован сложный характер, эволюция и определение такой философской категории как «информация». Проведен анализ использования термина «информационное общество» и его связь с понятием «территориальная община» и «информационное пространство». Исследовано влияние информационного пространства на особенности протекания процессов самоорганизации в территориальных громадах как каталізатора регионального развития Украины на современном этапе. Сделаны выводы о применении основных механизмов современного информационного обмена «власть↔граждане», а именно электронной демократии и прозрачности власти, исследовано их влияние на эффективность деятельности власти. Сделан вывод о взаимовлиянии общества и власти, путем информационного обмена, как энтропии процессов

самоорганізації общества. Проаналізовані визначення поняття «Інформаційне простір», сформульовано визначення поняття «Інформаційне простір територіальної громади». Досліджено структуру інформаційного простору, його рівні і компоненти, а також характеристики і особливості їх впливу на розвиток громадянського общества на рівні окремої території. Побудовано процесну карту розвитку інформаційного простору територіальної громади з урахуванням динаміки змін складових, досліджено вертикальні і горизонтальні зв'язки між складовими. Досліджено вплив громадських і інформаційних процесів на ефективність діяльності влади в системі місцевого самоуправління. Зроблено висновок про наявність прямої зв'язки між розвитком інформаційного і громадянського общества і зворотної зв'язки між зростанням рівня самоорганізації і ефективністю діяльності влади. Виділено якісний і кількісний показники моніторингу стану складових системи самоуправління на територіальному рівні. Зроблено висновок про необхідність підтримки інформаційного простору органами самоуправління, як дійсного інструмента діалогу «влада ↔ громадянин».

Ключові слова: інформація, інформаційне простір, громадянське общество, інформаційне общество, територіальна громада.

ANALYSIS OF THE STRUCTURE AND COMPONENTS OF THE INFORMATION SPACE OF TERRITORIAL COMMUNITY

Glazova Ya.V., senior lecturer

*Berdyansk State Pedagogical University
Ukraine, 71112, Berdyansk, Shmidta str., 4*

The article considers the influence of the information on the course of the processes of formation of civil society. The analysis of the use of the term "information society". It analyzed the complex nature of the evolution and definition of such philosophical categories as "information." The analysis of the use of the term "information society" and its relationship with the concept of "territorial community" and "information space". The influence of information space on the special features of the self-organization processes in the territorial communities of Ukraine's development as a regional catalyst at the present stage. Conclusions on the application of the basic mechanisms of modern information exchange "the government ↔ community", namely, e-democracy and transparency of government, their influence on the efficiency of government. The conclusion about the mutual influence of society on the power and authority in society, through exchange of information, as the entropy of the processes of self-organization of society. We analyzed the definition of "information space", formed by the definition of "information space of the territorial community." The structure of information space, its levels and components, as well as the characteristics and features of their influence on the development of civil society at the level of a separate territory. Built Process map of the territorial community information space, taking into account the dynamics of the components change, we investigated the vertical and horizontal links between components. Studied the interaction of public and information processes on the effectiveness of the authorities in the local government system. It is concluded that there is a direct connection between the development of information and of civil society and feedback between the growth of the level of self-organization and efficiency of the authorities. Thesis there is determined quantitative and qualitative indicators monitor the state of the components of government at territorial community The conclusion about the need to support the information space bodies of self-government as an effective instrument of dialogue "the government ↔ community".

Key words: information, information space, civil society, information society, community.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій наприкінці ХХ сторіччя змінив характер міжособистісного спілкування, з'явилися нові канали передачі інформації, суттєво збільшився обсяг, урізноманітнилися форми її подання. У ХХІ сторіччі інформація стає не тільки товаром, але й впливовим інструментом, вміння користуватися яким дає значну перевагу, зокрема, особам та групам осіб, які прагнуть змін. Інформація впливає на всі сфери життя суспільства, у тому числі і на сферу державного та місцевого управління.

В умовах соціально-економічної кризи одним із напрямків реформування системи державного управління нашої держави є децентралізація [1]. Вона передбачає передачу багатьох владних функцій центру безпосередньо територіальним громадам. Очікується, що такий підхід дасть змогу більш ефективно вирішувати комунальні, освітні, культурні та інші проблеми громадян із урахуванням особливостей місцевих громад, територій та власних фінансових ресурсів. Важливе місце у вирішенні цих проблем належить процесам самоорганізації в територіальній громаді, які є певним проявом зворотного зв'язку, що відображає недосконалість або взагалі відсутність керованого впливу на вирішення певних

нагальних проблем громади. Інформаційні процеси, які супроводжують зміни в суспільстві, можуть значно впливати на їх перебіг, тому дослідження поточного стану інформаційного середовища територіальних громад є актуальним науковим завданням.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Поняття «інформація» та «інформаційний простір» є об'єктом аналізу вчених багатьох галузей науки. Філософсько-соціологічним аспектам впливу інформації на суспільство присвячено праці таких іноземних вчених, як М. Кастельс, Е. Тоффлер, Л. Карвалікс, Д. Белл, Ф. Уебстер, вітчизняних вчених, зокрема, – І. Арістової, О. Бандурко, С. Довгого, М. Згуровського, Г. Почепцова, О. Сосніна, Р. Фурмана, Л. Чирун [2-5] та ін. Культурологічні аспекти впливу інформації на суспільство викладено в роботах О. Кордобовського, С. Політико.

Щодо розгляду інформаційного простору з кібернетичної точки зору, необхідно зазначити роботу [6] авторів Н. Максишко та О. Баштанника, у якій розглянуто зміст, структуру інформаційного простору місцевого самоврядування, виявлено основні проблеми, що виникають на рівні сільського адміністративного району. У результаті запропоновано нову модель інформаційних потоків та напрями реінжинірингу структурних елементів інформаційного простору місцевого самоврядування, обґрунтовано їх ефективність.

Дослідженню процесів суспільної самоорганізації присвячено праці багатьох учених, серед яких найвідомішими є роботи Г. Хакена, І. Пригожина, С. Курдюмова, Г. Малинецького.

У працях [7, 8] автором цієї статті проведено аналіз процесу самоорганізації населення в територіально-адміністративних утвореннях, здійснено його визначення на базі методології семантичного моделювання, розроблено математичну модель процесу самоорганізації, що приводить до появи органу самоорганізації населення. У роботі [9] досліджено динаміку процесів самоорганізації населення в територіальних громадах в різних регіонах України та визначено її чинники, а в статті [10] – для прогнозування розвитку територіальної громади обґрунтовано когнітивну модель взаємодії громадян з органами самоврядування. Елементи аналізу технічного забезпечення інформаційного простору місцевого самоврядування здійснено авторами в [11]. Проте системний аналіз інформаційного простору процесів самоорганізації в територіальній громаді, який суттєвим чином впливає на швидкість та характер перетворень у суспільстві, на даний час відсутній.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є аналіз змісту, структури та складових інформаційного простору територіальних громад, у яких відбуваються процеси самоорганізації населення (територіальної громади).

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Існує досить багато визначень поняття «інформація», які використовують залежно від контексту. У дослідженні будемо базуватися на точці зору, викладеній у працях Г. Хакена, основоположника синергетики, в яких проведено аналіз впливу інформації на процес самоорганізації у відкритих системах та зроблено висновок, що саме інформація є ентропією, тобто рушійною силою процесу самоорганізації [12]. Соціально-економічна система територіальної громади є складною і відкритою системою, тому застосування таких підходів є доцільним.

Використання поняття «інформаційний простір» (ІП), дослідження його структури, функцій та впливу на розвиток соціуму почалося з 80-х років ХХ ст. Динаміку використання терміна (рис. 1) дає змогу простежити сервіс цитування у Google Books Ngram Viewer [13].

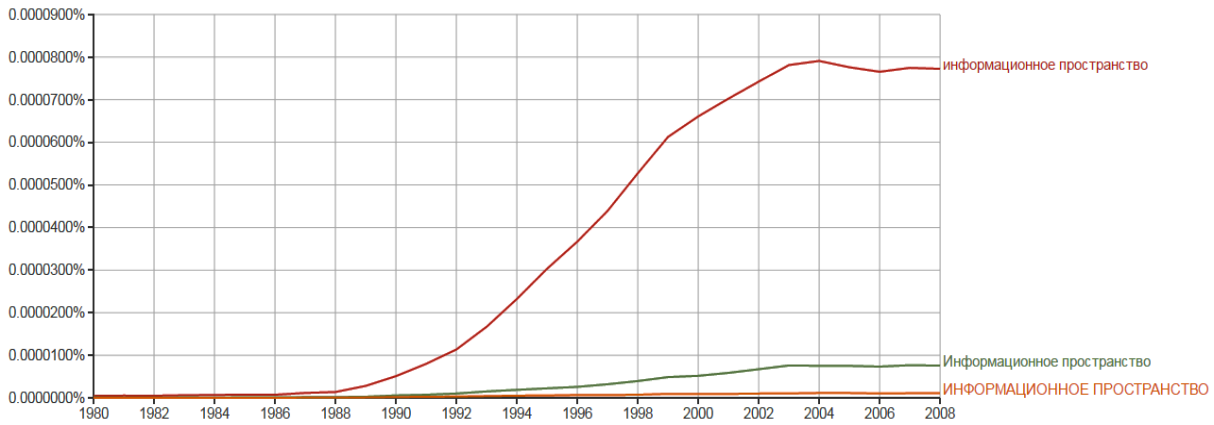

Рис. 1. Динаміка використання терміна «Інформаційний простір» Books Ngram [13]

Разом зі стрімким розвитком комп'ютерної техніки та технологій, появою та розвитком світової мережі Internet формувалось визначення поняття «Інформаційний простір». Це поняття не має остаточного визначення, із розвитком уявлень про інформаційне суспільство воно набуває нового значення. Однак деякі сучасні його визначення, на нашу думку, потребують особливої уваги.

Найбільш розповсюдженим та широковживаним є визначення, наведене в монографії І. Арістової: «...єдиний інформаційний простір – це сукупність баз та банків даних, технологій їх ведення і використання, інформаційно-телекомунікаційних систем та мереж, які функціонують на основі єдиних принципів і за загальними правилами, що забезпечує інформаційну взаємодію організацій і громадян, а також задоволення їх інформаційних потреб» [2, с. 305]. Це визначення акцентує увагу на складових простору та окреслює напрямки його аналізу.

Більш містким, на наш погляд, є визначення, наведено в підручнику [14, с. 51], де автори визначають ІІ як «...сукупність інформації, інформаційної інфраструктури, суб'єктів, що здійснюють збір, формування, поширення і використання інформації, а також системи регулювання відповідних суспільних відносин».

У лабораторії штучного інтелекту Массачусетського технологічного інституту звертають увагу на цікаву особливість ІІ, а саме визнають його видом інформаційної конструкції, у якій представлення інформаційних об'єктів розташовані в принципово означених місцях; їх знаходження та спрямування мають сенс, який дозволяє і відображення, і навігацію в цьому просторі [15]. На наш погляд, ця особливість ІІ фокусує увагу дослідників на тому, що одна й та сама інформація може чинити різний вплив, залежно від низки факторів. Тобто розбудова цієї інформаційної конструкції має спиратися на чітко окреслену мету, заради якої відбудовується простір, що для визначення такої гнучкої категорії є дуже важливим. Інформаційний простір територіальної громади також не є винятком.

Поняття «інформаційний простір» неможливо розглядати відокремлено від предметного середовища, тому поняття «територіальна громада» також перебуває у фокусі нашої уваги. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [16] дає таке визначення: «...територіальна громада – жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр».

Отже, під поняттям «інформаційний простір територіальної громади» будемо розуміти сукупність інформації та інформаційної інфраструктури окремої адміністративно-територіальної одиниці, що здійснює акумуляцію, формування, розповсюдження і використання інформації з метою задоволення інформаційних потреб мешканців (населення) та організації управління територією.

Як відомо, інформаційний вплив має подвійну природу: з одного боку вплив породжується особистими, суспільними й державними інтересами, а, з іншого, – саме він змінює чи формує їх. Ці процеси відбуваються в інформаційному просторі, який може або сприяти, або протидіяти виникненню чи реалізації тих або інших інтересів [17, с. 167].

Проведемо декомпозицію складових інформаційного простору територіальної громади, виокремивши функціональні складові.

Таблиця 1 – Складові інформаційного простору територіальної громади

Складові ІІІ	Характеристики реалізації в територіальній громаді	Особливості впливу на розвиток ІІІ територіальної громади
Технічна	Рівень доступу до Інтернету, наявність засобів трансляції та ретрансляції теле-, радіосигналу, засоби друку, мобільна поліграфія	Характеризується вільним доступом до широкопasmового інтернет-покриття, наявність відкритих Wi-Fi зон Якісне цифрове телебачення, стабільний доступ до трансляцій радіостанцій
Організаційна	Наявність інтернет-провайдерів (у т.ч. місцевих) Місцеві мас-медіа: телевізійні канали, радіостанції, газети, прес-служби, соц. мережі тощо	Конкуренція серед провайдерів доступу до Інтернету Наявність незалежних місцевих газет, радіо- та телеканалів, інтернет-спільнот тощо Постійна підтримка роботи сайтів офіційних установ та органів самоврядування, їх постійний розвиток та оновлення
Лексична	Багато- (або моно-) мовний простір	Можливість отримання інформації прийнятною або рідною мовою
Правова	Нормативно-правові документи державного та місцевого значення	Наявність нормативно-правових актів та регламентів, що зобов'язують органи влади інформувати містян про події в громадах, а також тих, які регламентують інформаційну безпеку

Технічна складова інформаційного простору територіальної громади, перш за все, визначається рівнем та свободою доступу її мешканців (населення) до (теле)комунікаційних систем та технологій. Так, на сьогодні в багатьох містах стабільно працює високошвидкісний доступ до Інтернету, який підтримується більшістю мобільних провайдерів, що дає можливість весь час бути на зв'язку, однак ця можливість прямо корелює з географічним розташуванням, розміром міста (кількістю населення) і навіть з розміром будинку (кількістю квартир), у якому мешкає особа. Крім того, не лише бізнес-середовище, а й місцева влада створює безкоштовні зони бездротового доступу в громадських місцях та публічний доступ, зокрема, у бібліотеках, заохочуючи громадян до активного доступу та використання інформації.

Організаційна складова є найбільш значущою для територіальних громад, бо саме на неї місцева влада та громадськість мають найбільший вплив, і саме від них залежить, наскільки в громаді розгорнута діяльність з поширення інформації. Ця складова охоплює всі медіа-ресурси території, у тому числі й ресурси організації громадянського суспільства. Ці інформаційні хвилі розвивають ІІІ, фокусуючи увагу на найбільш важливих для громади проблемах, і тим самим впливають на владу, стимулюючи її до взаємодії. Зі свого боку, влада, розбудовуючи свої інформаційні ресурси, також впливає на громадян, їх задоволеність своєю працею. Активному інформаційному обміну між владою та громадою сприяє системний зворотний зв'язок, а також дієві зміни.

Лексична складова пов'язана з історичним минулим громади, особливостями її розвитку. Так, маючи державною мовою українську, у багатьох громадах ми маємо й інші мови. Цей аспект не можна ігнорувати в розвитку ІІІ. Лексична складова інформаційного простору може (хоча і з часом) впливати на мовні вподобання громадян, тому інформація має бути доступна у всьому мовному різноманітті території.

Правову складову ІІІ територіальної громади становлять: низка нормативних актів, що існують у правовому полі України та регламентують поширення та обіг інформації (зокрема, Закони України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в

Україні засобами масової інформації»), а також законодавство, що регламентує діяльність інститутів громадянського суспільства (Закони України «Про об'єднання громадян», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про органи самоорганізації населення», «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» та інші). Функціонуючи в єдиному загальнодержавному полі, не залишаються осторонь і місцеві органи влади в територіальних громадах, які також займаються законотворчою діяльністю, приймаючи різноманітні постанови, регламенти, накази тощо. Усі ці нормативні акти впливають на П, визначають вектор його розвитку.

Слід зазначити, що територіальна громада, хоча і є відокремленою за багатьма факторами (географічне розташування, національні особливості, наявність власних фінансових ресурсів тощо), розвивається під значним впливом загальнодержавної політики. Держава та її інститути на місцях впливають на розвиток територій, створюючи загальне правове поле та встановлюючи правила перерозподілу фінансових ресурсів. Система державних субвенцій та дотацій у різних галузях (медицина, освіта, соціальне забезпечення, інше), яка націлена на збалансування економіки регіонів, не завжди виявляється ефективною, тому що вирівнювання не стимулює до розвитку та не враховує особливостей кожної окремої громади.

Отже, державна політика є тим зовнішнім середовищем по відношенню до територіальної громади, зміни в якому впливають на процеси, що відбуваються всередині. Інформаційний простір може значною мірою підсилювати або навпаки сповільнювати такі процеси, у тому числі і процеси самоорганізації (кооперації) громадян для досягнення ними власних цілей.

Ще Герман Хакен звернув увагу на той значний вплив, який чинить інформація на перебіг процесів самоорганізації в складних системах [12, с. 35-58]. Система, що отримала інформацію, може виявляти різну чутливість, реагуючи більшою або меншою кількістю параметрів. Між владою та громадою постійно має відбуватися діалог та взаємоузгоджені дії, за рахунок яких соціально-економічна система (територіальне утворення) отримує дисипацію ентропії та підвищення рівня впорядкованості. Цей діалог відбувається в інформаційному просторі і держави, і окремої території (регіону, міста, селища тощо).

Розвиток інформаційного простору територіальної громади прямо пов'язаний із розвитком громадянського суспільства. Ці два процеси впливають один на одного, посилюючи швидкість взаємного росту. Схематичне зображення цієї взаємодії наведено на рис. 2.

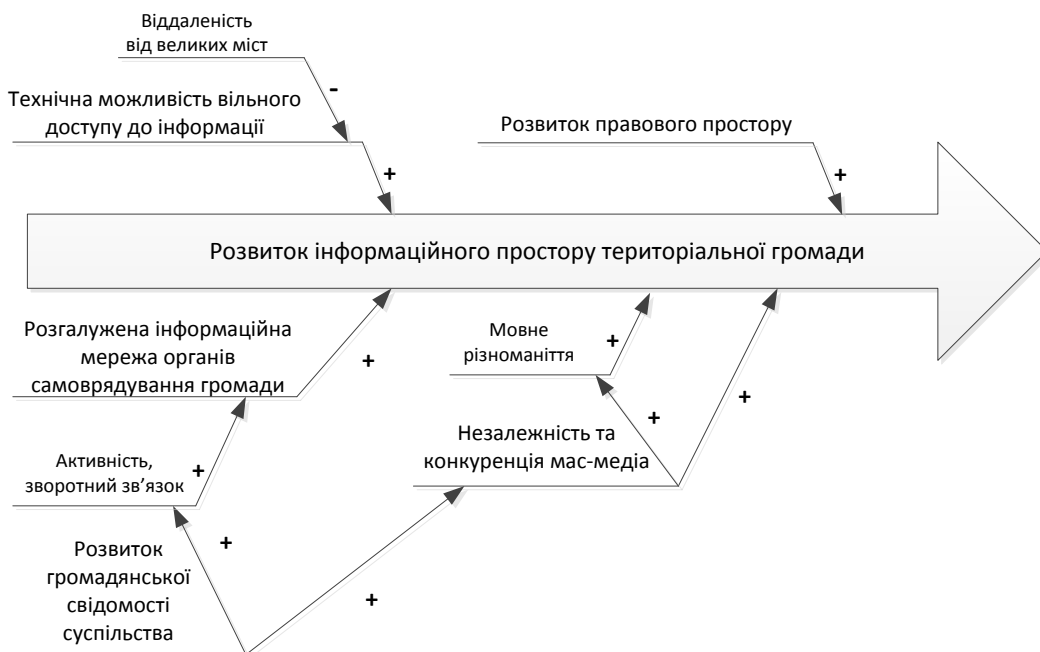

Рис. 2. Процесна карта розвитку інформаційного простору територіальної громади

Досліджуючи перебіг процесів самоорганізації суспільства як одного з проявів розвитку громадянського суспільства в Україні, встановимо зв'язок між цими процесами, станом самоврядування території та розвитком інформаційного простору (рис. 3).

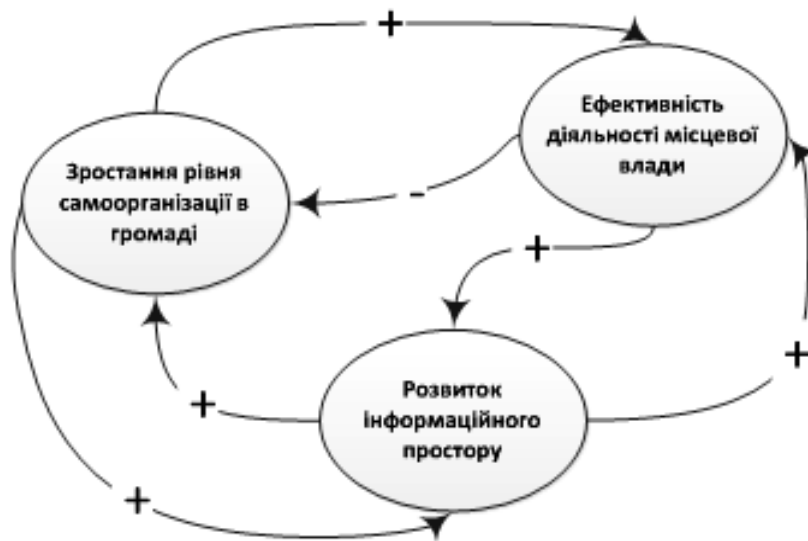

Рис. 3. Когнітивна карта стимулювання діяльності місцевої влади шляхом активізації громадянських процесів суспільства

Так, наявність розгалужених інформаційних каналів і в технічному, і в організаційному сенсі сприяє інформаційним обмінам і розвитку процесів самоорганізації громадян. У такому просторі інформація легко розповсюджується, активні громадяни, об'єднані в мережі, кооперуються, заявляють про себе і таким чином популяризують свою діяльність, заохочуючи інших громадян. Прикладом такої діяльності можуть слугувати різноманітні заходи, які приходять на підтримку української державності. Слід розуміти, що в цій кооперації є ще один аспект – ідея або проблема, яка спонукає людей до спільних дій. Так, на рівні територіальної громади такою проблемою може стати незадоволеність жителів громади ефективністю діяльності влади на місцях, вирішення нею проблем в різних галузях міського господарства.

Розвиток інформаційного простору територіальної громади створює умови для збільшення прозорості діяльності влади, громадяни можуть звернутися та бути почутими, що сприяє задоволеності мешканців (населення) діяльністю влади. Своєю чергою, і в зворотному напрямку ефективна діяльність органів самоуправління сприяє розвитку інформаційного простору території.

Зв'язок між зростанням рівня самоорганізації населення та підвищенням ефективності діяльності міської влади має дещо інші тенденції. Так, зростання рівня самоорганізації в громаді свідчить про наявність проблем, які владі не вдалося вирішити: населення кооперується та чинить тиск на владу, підвищується контроль, налагоджується зворотний зв'язок, що призводить до підвищення ефективності управління територією. У зворотному напрямку, навпаки, при зростанні якості управління проблемне поле, навколо якого гуртуються громадяни, звужується, необхідність вирішувати проблеми самотужки зникає, що призводить до зниження інтенсивності перебігу процесів самоорганізації або зміни їх спрямованості від життєво важливих, у тому числі, економічних, проблем до менш гострих, але соціально значущих, проблем культури, дозвілля, духовності тощо.

Для дослідження перебігу таких процесів необхідно виділити показники, які можна виміряти, а їх дослідження дає змогу, зокрема, підтвердити чи спростувати залежності, представлені на рис. 3. Приклад таких показників наведемо в табл. 2.

Таблиця 2 – Показники вимірювання взаємовпливу складових самоврядування

№	Показник	Об'єкт оцінювання
1.	<p>Кількість звернень громадян та громадських організації до органів влади:</p> <ul style="list-style-type: none"> - письмово, через відділ звернень - електронною поштою - електронними каналами, через публічні запити, форми зворотного зв'язку, соціальні мережі <p>Показники якісного моніторингу через:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фокусовані групові інтерв'ю з жителями громади - репрезентативні дослідження - медійний моніторинг 	Ефективність діяльності влади
2.	<p>Кількість створених громадських організацій та заходів, що проводяться (всього та на душу населення).</p> <p>Показники динаміки кількості громадських організацій та об'єднань</p> <p>Кількість звернень до влади громадських організацій</p> <p>Кількість заходів та охоплення ними жителів громади, у т.ч. за класифікацією щодо спрямування (благоустрій, політика, культура, освіта, спорт, тощо)</p>	Рівень самоорганізації населення
3.	<p>Технічна, організаційна, мовна та правова (див. табл. 1) складові</p> <p>Технічна складова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Відсоток покриття території швидкісним доступом до Internet (дротовий та бездротовий доступ) - Відсоток покриття цифровим теле- радіо- сигналом <p>Організаційна складова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кількість місцевих провайдерів Internet та їх відсоток користувачів по відношенню до загального - Показник наявності місцевої мережі - Кількість вільних зон доступу до Internet - Кількість місцевих телеканалів та їх аудиторія - Кількість місцевих радіостанцій та їх аудиторія - Кількість груп у соціальних мережах та їх аудиторія - Показник активності аудиторії у соцмережах та в ефірі - Кількість місцевих періодичних видань, їх тираж <p>Мовна складова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кількість мас-медіа, що віщають на національних мовах; - Співвідношення кількості мас-медіа (за видами), що віщають на національних мовах до загальної кількості <p>Правова складова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Наявність регламентів по роботі з офіційними інформаційними ресурсами - Наявність правових актів місцевого значення в галузі інформаційної політики в громаді 	Розвиток інформаційного простору

Ці показники було використано при розробці та реалізації проекту «Створення системи прозорого формування та громадського контролю витрат у системі надання медичних послуг у м. Бердянськ» для вивчення впливу інформації на громадянську активність жителів міста.

ВИСНОВКИ

Основною метою діяльності органів державної та місцевої влади є створення умов для забезпечення життєво важливих потреб та законних інтересів населення, забезпечення реалізації конституційних прав, розвиток демократії. Для ефективного вирішення таких завдань, особливо на місцевому рівні, влада повинна орієнтуватися на думку населення, залучаючи його, і до прийняття рішень, і до їх реалізації. Саме в постійному діалозі «Влада ↔ Громада» вибудовується громадянське суспільство, відповідальне за своє майбутнє та майбутнє своїх дітей.

Інформаційний простір територіальних громад є не лише середовищем, де відбувається такий інформаційний обмін, але й рушійною силою та каталізатором перетворень у суспільстві. Під час дослідження отримано результати:

- 1) визначено зміст, структуру інформаційного простору територіальної громади, виокремлено та проаналізовано його складові;
- 2) проаналізовано та побудовано когнітивну карту взаємного впливу суспільних та інформаційних процесів у системі місцевого самоврядування;
- 3) визначено показники, що дають змогу кількісно та якісно оцінити стан інформаційного простору територіальної громади, рівня впливу процесів самоорганізації на ефективність самоврядування.

З урахуванням тенденції до створення електронних систем надання адміністративних послуг та електронного врядування перспективою подальших досліджень є розробка: системи моніторингу стану інформаційного простору громади, методології виявлення проблемних питань, що обумовлюють процеси самоорганізації населення; моделей та методів, що забезпечують підтримку прийняття рішень на місцевому рівні щодо економічної ефективності підтримки та залучення процесів самоорганізації населення до вирішення актуальних проблем розвитку території.

ЛІТЕРАТУРА

1. Децентралізація влади [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://decentralization.gov.ua/questions>.
2. Арістова І. В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти / І. В. Арістова. — Х. : УВС, 2000. — 368 с.
3. Соснін О. В. Національним інформаційним ресурсам – стратегію розвитку / О. В. Соснін, О. В. Карпенко // Віче. — 2004. — № 11(152). — С. 64—68.
4. Фурман Р. Формування інформаційного простору в Україні: аналіз категоріально-понятійного апарату [Електронний ресурс] / Р. Фурман // Сайт Національної бібліотеки України ім. Вернадського. — Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dums/2009-01/Furman.pdf.
5. Чирун Л. Б. Проблеми побудови інформаційного простору в сучасному суспільстві / Л. Б. Чирун // Математичні машини і системи. — 2010. — № 121. — С. 215—219.
6. Максишко Н. К. До проблеми реінжинірингу інформаційного простору місцевого самоврядування / Н. К. Максишко, О. І. Баштанник // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. — 2012. — № 2(65). — С. 45—51.
7. Глазова Я. В. Визначення поняття «самоорганізація територіальної громади» засобами семантичного моделювання / Я. В. Глазова, Н. К. Максишко // Вісник Запорізького національного університету : зб. наук. праць. Економічні науки. — 2015. — № 2(26). — С. 75—82.
8. Максишко Н. К. Моделирование процесса создания органов самоорганизации в территориальной громаде / Н. К. Максишко, Я. В. Глазова // Сучасні проблеми прогнозування розвитку складних соціально-економічних систем : [колективна монографія ; за ред. О. І. Черняка, П. В. Захарченка]. — Бердянськ : ФОП Ткачук О. В., 2014. — С. 214—224.
9. Глазова Я. В. Дослідження динаміки процесів самоорганізації населення в територіальних громадах регіонів України [Електронний ресурс] / Я. В. Глазова, Н. К. Максишко // Ефективна економіка. — 2015. — № 12. — Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=12&y=2015>.
10. Глазова Я. В. Прогнозування розвитку громади на базі моделі взаємодії органів самоврядування та самоорганізації населення / Я. В. Глазова, Н. К. Максишко // Прикладні аспекти прогнозування розвитку складних соціально-економічних систем : монографія / [за ред. О. І. Черняка, П. В. Захарченко]. — Бердянськ : Вид-во Ткачук О. В., 2015. — С. 249—255.
11. Глазова Я. В. Метод аналізу структури використовуваного у органах місцевого самоврядування програмного забезпечення / Я. В. Глазова, Н. К. Максишко // Вісник Запорізького національного університету : зб. наук. праць. Економічні науки. — 2010. — № 4(8). — С. 108—117.
12. Хакен Г. Информация и самоорганизация. Макроскопический подход к сложным явлениям / Г. Хакен. — М. : Мир, 1991. — 240 с.
13. Сайт сервісу цитування Google Books Ngram Viewer [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://goo.gl/rm0ZIM>, <https://goo.gl/vddnjq>.

14. Плескач В. Л. Інформаційні системи і технології на підприємствах : підруч. / В. Л. Плескач, Т. Г. Затонацька. — К. : Знання, 2011. — 718 с.
15. The JAIR Information Space [Електронний ресурс] / Сайт MIT Artificial Intelligence Laboratory. — Режим доступу : <http://www.ai.mit.edu/projects/infoarch/jair/jair-space.html>.
16. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
17. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс. — М. : ГУ ВШЭ, 2000. — 608 с.

REFERENCES

1. Web-site “Decentralization of power”, available at: <http://decentralization.gov.ua/questions> (access March 02, 2016).
2. Aristova, I.V. (2000), *Derzhavna informatsiyna politika: organizatsiyno-pravovi aspekti* [National information policy, organizational and legal aspects], UVS, Kharkiv, Ukraine.
3. Sosnin, A.V. and Karpenko, O.V. (2004), “National information resources – strategy development”, *Viche*, no. 11(152), pp. 64-68.
4. Site National Library of Ukraine Vernadsky / Furman, R. (2009), “Formation of information space in Ukraine: analysis of categorial-conceptual apparatus”, available at: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dums/2009-01/Furman.pdf (access March 02, 2016).
5. Chyrun, L.B. (2010), “Problems of information space in modern society”, *Mathematical Machines and Systems*, no. 121, pp. 215-219.
6. Maksyshko, N.K. and Bashtannyk, O.I. (2012), “The problem of reengineering information space local”, *Derzhava ta regioni. Seriya: Ekonomika ta pidpriemnistvo*, no. 2(65), pp. 45-51.
7. Glazova, Ya.V. and Maksyshko, N.K. (2015), “Definition of “self-organization of local communities” means semantic modeling”, *Visnik Zaporizkogo natsionalnogo universitetu: zb. nauk. prats. Ekonomichni nauki*, no. 2(26), pp. 75-82.
8. Maksyshko, N.K. and Glazova, Ya.V. (2014), “Modeling the process of creating self-organizing bodies in the territorial community”, *Suchasni problemi prognozuvannya rozvitku skladnih sotsialno-ekonomichnih sistem* [Modern problems of forecasting the development of complex socio-economic systems], collective monograph; ed. Chernyak, O.I. and Zakharchenko, P.V., FOP Tkachuk, O.V., Berdyansk, Ukraine, pp. 214-224.
9. Glazova, Ya.V. and Maksyshko, N.K. (2015), “Study of the dynamics of self-organization of the population in the municipalities of Regions of Ukraine”, *Efficient Economy*, no. 12, available at: www.economy.nayka.com.ua/?n=12&y=2015 (access March 02, 2016).
10. Glazova, Ya.V. and Maksyshko, N.K. (2015), “Bet community development model based on the interaction of government and self-organization”, *Prikladni aspekti prognozuvannya rozvitku skladnih sotsialno-ekonomichnih sistem* [Applied aspects of forecasting of complex social and economic systems], monograph, ed. Chernyak, O.I. and Zakharchenko, P.V., FOP Tkachuk, O.V., Berdyansk, Ukraine, pp. 249-255.
11. Glazova, Ya.V. and Maksyshko, N.K. (2015), “Method used to analyze the structure of local government software”, *Visnik Zaporizkogo natsionalnogo universitetu: zb. nauk. prats. Ekonomichni nauki*, no. 4(8), pp. 108-117.
12. Haken, H. (1991), *Informatsiya i samoorganizatsiya. Makroskopicheskiy podhod k slozhnyim yavleniyam* [Information and self-organization. Macroscopic approach to complex phenomena], Mir, Moscow, Russia.
13. Site service quoting Google Books Ngram Viewer, available at: <https://goo.gl/rmOZIM>, <https://goo.gl/vddnjq> (access March 02, 2016).
14. Pleskach, V.L. and Zatonatska, T.G. (2011), *Informatsiyni sistemi i tehnologiyi na pidpriemstvakh* [Information systems and technology in enterprises], textbook, Znannya, Kyiv, Ukraine.
15. Site MIT Artificial Intelligence Laboratory / “The JAIR Information Space”, available at: www.ai.mit.edu/projects/infoarch/jair/jair-space.html (access March 02, 2016).
16. The Verkhovna Rada of Ukraine / “On local government in Ukraine”, Law of Ukraine 21.05.1997 no. 280/97-BP, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (access March 02, 2016).
17. Castells, M. (2000), *Informatsionnaya epoha: ekonomika, obschestvo i kultura* [The Information Age: Economy, Society and Culture], GU VShE, Moscow, Russia.